

“İsveç ve Finlandiya Krizinin” Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru

NATO Dosyası

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ ile Söyleşi

Yusuf ERTUĞRAL- 3 yıl önce Macron'un malum bir sözü vardı, NATO'nun beyin ölümü gerçekleşmiş dediği, fakat aradan kısa bir süre sonra ve özellikle de Rusya-Ukrayna krizi sonrasında NATO'nun daha da ön plana çıktığını görüyoruz. Ayrıca malumunuz 29-30 Haziran'da da bir NATO zirvesi gerçekleşecek. NATO tekrar eski prestijine ve önemine kavuşuyor mu sizce?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Zaten buna Rusya Ukrayna Savaşı'nın ne kadar önemli olduğundan ve özellik-

le son dönemlerde uluslararası sistemi dönüştürücü bir özelliği olduğundan bahsederek başlamak lazım. Bu noktada dönüştürücü özellik derken tabii bazı uluslararası organizasyonları da dönüştürdüğünü söyleyebiliriz. Yani bunlardan biri NATO, diğeri de aslında Avrupa Birliği. Peki NATO'yu nasıl dönüştürdü? Aynen sizin de söylediğiniz gibi ve evet Macron'un da belirttiği gibi NATO'da beyin ölümü denilen biraz daha yavaş moda geçtiği bir dönem içerisindeydi. Çünkü Soğuk Savaş'tan sonra

Akademik Söyleşi
**“İsveç ve Finlandiya Krizinin”
Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru**

Yusuf ERTUĞRAL

PROF. DR. ÖZGÜR ÜNAL ERİŞ
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

www.europolitika.com **YouTube** EUROPolitikaNews **SUBSCRIBE**

askeri tehditler yerine askeri olmayan tehditler ön plana gelmişti. Örneğin etnik bazı sıkıntılar; özellikle etnik savaşlardan ve sivil savaşlardan kaçan göçmenlerin yarattığı güvenlik krizleri, terörizm, siber ataklar gibi... Açıkçası bütün dünya güvenlik tehdidi denildiğinde bunları anlıyordu. Bu durumda NATO'nun da o soğuk savaş sırasında askeri tehditlere karşı kurulmuş olan misyonu tabii ki biraz yavaşladı. Fakat artık Rusya Ukrayna Savaşı'nda gördüğümüz üzere bu askeri tehditler hala devam ediyor. Burada askeri tehditten kasıt bir ülkenin başka bir ülkenin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne direkt orduyla, askerleri ile saldırması anlamındadır. Şimdi bu durum tekrarlandığı için demek ki askeri tehdit kavramı hala gündemde ve devam ediyor. O yüzden de askeri tehditlere karşı kurulmuş olan NATO'nun da önemi bir kez daha karşımıza çıktı açıkçası. Çünkü Rusya çok büyük bir güç; yani tabii ki Ukrayna Savaşı'na baktığımızda aslında tahmin ettiğimizden daha zayıf bir güç gibi de görünüyor ve konvansiyonel açıdan evet NATO'nun askeri güçlerinden gerçekten daha zayıf askeri güçleri var ama her şeyden önce nükleer bir güç. Dolayısıyla bu kadar büyük ve agresif davranabilen bir ülkenin karşısına caydırıcılık rolünü daha iyi bir şekilde uygulayabilmek için nükleer gücü de olan, NATO gibi askeri yönden son derece kuvvetli ve nükleer silahları da olan ülkelerden oluşan bir topluluğun çıkması lazım. Bu noktada, NATO'nun daha da önemli olduğu-

nu ve kuvvetlendiğini tabii ki İsveç ve Finlandiya'nın üyelik başvurularından da anlıyoruz. İsveç ve Finlandiya tarafsız ülkeler; İsveç 1812'den beri tarafsız, Finlandiya ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tarafsızlığını ön plana koymuştu. Bu tabii tarafsızlıklarını sadece NATO gibi askeri bir örgüte üye olmaktan, tercihlerini bu yönde kullanmaktan kaynaklanıyor. Yoksa her iki ülkenin de orduları gayet gelişmiş, silahlanma sistemleri de var ve aslında NATO'yla da bazı askeri operasyonlara da katılıyorlar. Fakat dediğim gibi, tercihleri tarafsızlıktan ve NATO'ya üye olmaktan yanaydı. Ancak şimdi görüyoruz ki üyelik başvurusunda bulundular ve arkalarına da önemli derecede artan bir kamuoyu desteği aldılar. Örneğin Finlandiya'da NATO'ya üye olmak isteyen kamuoyunun oranı şu anda yaklaşık %80'lere kadar varmış durumda; bu durum daha öncelerde %30'lardan %60'lara ve 2014 yılında Kırım'ın ilhakından sonra ise bayağı bir arttı. İsveç'te ise kamuoyu desteği %60-65 civarlarında seyrediyor. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda NATO'nun eski cazibesini yeniden yakaladığını ve özellikle de kendini Rusya karşısında tehdit altında hisseden ülkeler için caydırıcı olabilecek ve ayrıca onların kendilerini güvende hissedebilecekleri bir organizasyon halini yeniden teyit ettiğini söyleyebiliriz.

Yusuf ERTUĞRAL- Finlandiya ve İsveç'in NATO'nun kapısını çalma hususunda, Türkiye'nin uygunluk vermesi...

Bu konuda bürokratik süreç aşılabilir mi? Finlandiya ve İsveç'te nerede tıkanıklık var? Ve bu durum aşıldıktan sonra NATO'nun Kuzey Doğu'sunda ne şekilde bir gelecek olacak?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Türkiye, bir yandan NATO'nun ikinci büyük ordusunu elinde bulunduran bir ülke, diğer yandan ise 1952'den beri üye olan bir ülke olarak gerçekten NATO için son derece önemli bir konumda bulunuyor. Zaten jeopolitik konumu da Rusya Ukrayna Savaşı'ndan sonra bir kez daha perçinlenmiş oldu. Dolayısıyla şu anda ABD'nin de özellikle gözü aslında biraz daha Türkiye'de. Yani, Türkiye'nin önemi burada bir kere daha gündeme geldi. Şimdi bu noktada Türkiye'nin özellikle İsveç'i Finlandiya'dan daha fazla veto etmek istemesinin arkasındaki en önemli sebep kendi iç güvenliği. Çünkü, İsveç özellikle PKK'nin uzantısı olarak nitelendirdiğimiz YPG'ye çok fazla destek veren bir ülke olarak da gündemde bulunuyor; şu anda da mesela İsveç Parlamentosu'nda 6 tane Kürt kökenli milletvekili var ve Türkiye bunların PKK'ye destek verdiklerini, aralarında ilişki olduğunu ve bunu kanıtlayabileceklerini söylüyor. Dolayısıyla tabii ki Türkiye için bunu bu şekilde söylemesi ve kendi iç güvenliğini korumak istemesi aslında son derece doğru ve meşru bir sebep. Fakat tabii burada ABD'nin de İsveç ve Finlandiya'ya karşı çok büyük desteği söz konusu. Özellikle bu 29-30 Haziran'da yapılacak Madrid'deki NATO zirvesinden önce aslında biraz

daha bu işte ilerlemek istiyor. Dolayısıyla da Türkiye ile bu konuda müzakere yapılabileceğini düşünüyor.

Diğer yandan ABD ile Türkiye arasında son zamanlarda çok ciddi krizler meydana geldi, özellikle de S-400 alımlarından başlayarak. Bu nedenle şimdi Türkiye'nin ne kadar önemli olduğunu ve bu vetonun aşılması için de yine Türkiye ile ortak bir yerde bulunması gerektiğini düşünen ABD Başkanı Joe Biden, kongreye aslında Türkiye'yi tekrar F-35 programına sokabiliriz ve F-16 satmaya başlayabiliriz gibi bir yeşil ışık yaktı, ki bu Türkiye açısından ABD ile ilişkisini sürdürme hususunda gerçekten son derece önemli. Dolayısıyla orada iki tarafın da karşılıklı bazı çıkarları var bence. Türkiye tekrar F-35 programına girmek istiyordu zaten girebilir hem de Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'nin vetosunu bu şekilde aşabileceğini düşünüyor. Tabii şimdi o kadar da kolay değil; evet çıkarlar var, ama uluslararası ilişkilerde bazen çıkarlar ve normlar çatışır. Şu an için F-35 programına girmek bir çıkar evet ve bu vetoyu aşmak belki... Ancak normatif olarak baktığımızda burada Türkiye'nin iç güvenliğine yönelik çok ciddi bir tehdit var ve bu tehdidi besleyen bir ülkenin NATO'ya alınmasından bahsediyoruz. Burada Türkiye'nin resmi düşüncesi şu; NATO bir güvenlik organizasyonu ama güvenlik organizasyonu içine bizim güvenliğimizi tehdit eden bir ülkeyi almak istiyor. Yani burada ciddi bir çelişki var. Dolayısıyla

Türkiye'nin pozisyonu son derece doğru tabii. Bunun nasıl aşılabileceği konusunda değinecek olursak, tabii ki uluslararası bir organizasyona hemen üye olunmuyor. Başta ülkeler başvurularını veriyorlar, sonra bu organizasyon içerisinde tartışılıyor ve Türkiye'de şu anda o içerideki tartışmalarda veto hakkını kullanmış bir durumda. İçerideki o tartışmalar ve müzakereler sonucunda herkes aynı fikre vardıldıktan sonra teker teker bütün ülkelerin onay sürecinden geçiyor ve oybirliği ile sonra kabul ediliyor. Dolayısıyla Süreç ve içeride sürekli bir müzakere yapılıyor. Tabii şimdi müzakereler genelde bu tarz hassas konularda aslında çok fazla kamuoyunun önünde yapılmaz, dolayısıyla hep arka kapılarda konuşulur. Ben burada bütün bu düğümün aslında bu arka kapı diplomasisi sırasında... yani Türkiye çok açık bir şekilde liste veriyor zaten İsveç'e ve bir yandan isimlerin geri iade edilmesini istiyor, diğer yandan da tabii ki YPG'ye olan desteğin kesilmesini istiyor çok haklı olarak. Dolayısıyla muhtemelen bu arka kapı diplomasisi ve müzakereler sırasında İsveç'in Türkiye'nin isteklerini yerine getireceğini düşünüyorum. Ancak tabii Türkiye burada ayağını yere çok sağlam basacak, yani ben ancak bu isteklerim yerine getirilirse bu vetoyu kaldıracağım diyecek. İsveç şu anda gerçekten NATO üyesi olmak istiyor ve dolayısıyla da Türkiye'nin bu isteklerini yerine getirecek diye düşünüyorum. Ayrıca ABD de İsveç'i bu şekilde ikna edecektir. Finlandiya'ya bakarsak, İsveç'e

kıyasla Türkiye açısından biraz daha az sıkıntılı bir ülke olarak karşımıza çıkıyor. Finlandiya'da o kadar fazla Kürt kökenli vatandaş yok mesela ve aynı zamanda PKK uzantılı terör örgütlerine yönelik çok büyük bir destek de yok. Bu sebeple de Finlandiya ayağında sorun biraz daha rahat çözülebilir. İsveç'te de aynı şey vardı; özellikle Türkiye'nin 2019 yılında Doğu Akdeniz'de Kıbrıs'ta olan tansiyon yüksekliğinde ve de Suriye'ye yaptığı operasyonlar sırasında tabii Avrupa Birliği'nin dış politika anlayışı ile çatışan bir dış politika görüşü ve aktiviteleri vardı. Ve o sırada hem İsveç hem de Finlandiya yaptırımlar uygulamaya başladılar. O yüzden Türkiye'nin de Finlandiya'dan isteği bu yaptırımların kaldırılması yönünde. Şimdi tabii Finlandiya'nın bunu yapması biraz daha kolay diyebiliriz, nitekim esas Finlandiya için çok büyük bir sıkıntı. Çünkü Finlandiya'nın Rusya'yla 1300 kilometreye varan bir sınırı var ve esas Finlandiya kendini çok büyük tehdit altında hissediyor ve dolayısıyla da güvenliğini esas bir NATO üyesi olarak koruyabileceğini düşünüyor. Tüm bunlardan dolayı da zaten Finlandiya'nın bu yaptırımları kaldıracağını düşünüyorum. Çünkü Finlandiya'nın çıkarları da bunu gerektiriyor açıkçası.

Yusuf ERTUĞRAL- Şubat ayından beri Rusya Ukrayna Savaşı'ndan itibaren aslında tam anlamıyla bir mutabakat sağlanamadığı ve münferit olarak hareket edildiği malumunuz. Almanya ilk başlarda konuya karşı biraz daha isteksiz dav-

randı, hatta yeni hükümet bundan dolayı suçlandı. Diğer yandan Fransa'daki seçimlerden dolayı Macron kendini iç politikaya vermek durumunda kaldı; tabii bir yandan da arabuluculuk yapmaya çalıştı, ama yine de son zamanlarda agresiflik anlamında Rusya'ya karşı bir blok oluşturmaya çalıştığını görüyoruz. Fransa ve Almanya'nın Putin ile konuşması akabinde bu tarafta da Rusya'nın üstüne çok fazla gidilmemesi gerektiğini ifade ettiler. Bu durumda son gelişmeler ışığında Almanya, İngiltere ve Fransa'nın duruşunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Burada da yine normlar ve çıkarlar çatışması var. Normatif bir Avrupa içerisinde sonuçta bir başka agresif sınır komşusu tarafından işgale uğrayan bir ülke söz konusu. Bu durum insan haklarına ve uluslararası hukuka tamamen aykırı ve orada siviller de öldürülüyorlar. Dolayısıyla, Avrupa Birliği normatif bir güç olduğu için zaten bu işgale tabii ki karşı çıkıyor ve oradan gelen göçmenleri de kabul ediyor. Yani şu anda 6-7 milyon civarında göçmen gelmiş olabilir Avrupa'ya, ki bu daha da devam edecek. İşte bu, işin normatif kısmı. Fakat öbür taraftan değişim biraz çıkarları ilgilendiren ve özellikle de iç politikanın da etkili olduğu, real politik dediğimiz daha realizme yönelik bir kısmı da var. O da ne demek; yani şimdi Rusya her şeyden önce iki çeşit enstrümandan dolayı son derece önemli bir ülke. Bunlardan birincisi enerji kaynakları; Avrupa Birliği üyesi ülkeler özellikle de Almanya ve İtalya enerji kaynakla-

rı, doğal gaz kaynakları bakımından Rusya'ya çok fazla bağılılar. Mesela Almanya doğalgazın yaklaşık %55'ini zaten Rusya'dan alıyor ve eğer Rusya bu doğalgazı çekerse Alman sanayisi çöker. Dolayısıyla da biraz bu hükümetin ilk başta tabii ki biz ağır silahlar göndeririz dedikten sonra biraz bu konuda geri çekilmesinin sebeplerinden bir tanesi bu. Çünkü Rusya'yı çok kızdırırsa ve Rusya doğalgazı keserse bu gerçekten de Alman sanayisinin bitmesi olur, ki bu da uzun vadede ciddi bir ekonomik krize yol açar ve dolayısıyla bu noktada Olaf Scholz iç politik dinamikleri çok fazla düşünüyor. Rusya'nın elindeki ikinci önemli koz ise gıda krizine yol açabilecek olması. Çünkü Rusya gayet stratejik bir şekilde özellikle Ukrayna'nın güneyindeki limanları bloke ederek orada bekleyen milyonlarca ton tahılın da Karadeniz yoluyla dünyaya ulaşmasını engelledi ve bu şekilde de yavaş yavaş yükselen gıda fiyatlarına yol açtı ve büyük bir gıda krizine doğru gidiyor bütün dünya. Bu da mesela Avrupa Birliği üyesi ülkeler için son derece büyük bir sıkıntı. İlk sıkıntı burada tabii ki gıdanın azalması, ikinci sıkıntı ise hali hazırda zaten gıda krizi yaşayan Afrika'daki ülkelere Avrupa'ya olabilecek olası bir göç krizi. Dolayısıyla da burada Avrupa Birliği üyesi ülkeler özellikle de Almanya, buradaki normlar ile çıkarlar arasında bir denge bulmaya çalışıyor, o yüzden bazı çatlaklar çıktı tabii ki. Yani evet, teoride tabii ki NATO üyesi oldukları için Ukrayna'yı destekliyorlar, ama dediğim gibi bir yandan

da doğalgaz almaya devam ediyorlar. Örneğin, en son altıncı yaptırım paketi çıktı Avrupa Birliği'nden ve orada petrolün yaklaşık %90'ını bu senenin sonuna kadar keseceklerini söylediler, ki bu önemli bir yaptırım. Ama mesele %10'u hala petrol boru hatlarıyla aşağıdan, güneyden akmaya devam edecek; Macaristan ve onun çevresindeki ülkelerden Avrupa Birliği'ne... Yani %100 tam kesemiyorlar, çünkü ellerinde şu anda kısa vadede olabilecek başka bir alternatif yok. Dolayısıyla bir yandan da doğalgaz almaya devam ediyorlar ve hatta bazıları da bu Rusya'nın söylediği Ruble ile ödemeyi de kabul etmiş durumdadır. Bu nedenle, burada Rusya'nın agresifliğini boykot ederken bir yandan da doğalgaz alarak bu savaşı da finanse ediyorlar aslında. O yüzden ciddi bir çelişki söz konusu. İngiltere'ye gelirse, tabii İngiltere artık Avrupa Birliği üyesi değil ve tam istediği gibi bir özerkliğe şu anda kavuşmuş durum-

da. Çünkü İngiltere'nin zaten Brexit'i istemesinin en önemli sebeplerinden bir tanesi Avrupa Birliği'nde tam istediği gibi bir aktör olamamasıydı. Yani yeterince özerkliğini kullanamıyordu, ortak politikalara çok bağlıydı. Şimdi artık istediği gibi Avrupa Birliği'nden çıktıktan sonra küreselleşen global bir aktör olma rolünü aslında ele geçirdi ABD ile beraber. Mesela şu anda Amerika ile beraber İngiltere, Ukrayna'ya en ağır silahları gönderen ülkeler. Örneğin en son 80 kilometre ileriye kadar füze atabilen çok ağır silahlar gönderdiler ve bunlar kademe kademe oldu. Örneğin, savaşın başında Rusya'yı çok da provoke etmemek için bunu göndermiyorlardı, ama Rusya sahada onların da tahmin etmediği kadar zayıf düşünce Ukrayna daha fazla yardım edip bastırmaya karar verdi. Bundan dolayı da İngiltere tamamen Amerika'nın müttefiki ciddi anlamda silah bakımından da Ukrayna'ya yardım ediyor.

Yusuf ERTUĞRAL- NATO'da bu gelişmeler varken AB tarafında da Ukrayna'nın AB'ye üye olma talebini görüyoruz. Siz bunu mümkün olarak görüyor musunuz ve AB güvenliğini son gelişmelerden sonra nasıl bir gelecek bekliyor?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Ben bunu çok gerçekçi görmüyorum. Yani evet, burada Ukrayna ve beraberinde Gürcistan ve Moldova da hemen üyelik başvurusunda bulundular ve bir şekilde hızlandırılmış bir üyelik istediler ama üye olmak o kadar kolay bir şey değil, Türkiye'den de bildiğimiz kadarıyla. Üye olmak için çok ciddi bir sistem değişikliği gerekiyor. Üstelik bu sadece üyelik siyasi kriterlerini yerine getirmek de değil, tamamen Avrupa Birliği'nin şu anda işleyen sistemine mümkün olduğu kadar çok yaklaşmak gerekiyor. Ukrayna şu anda zaten savaş içerisinde bir ülke, ama savaştan önce de zaten demokrasi çok fazla oturmuş değildi; ciddi yolsuzluk olayları vardı, yasaların çok saydam işlediği bir ülke değildi. Dolayısıyla zaten üye olmak için yapacağı çok fazla şey var. Diğer yandan, evet Ukrayna'ya destek olmak amacıyla özellikle de Avrupa Komisyonu çok destekliyor ve bu bağlamda Ukrayna'nın başvurusunu hemen kabul ettiler. Fakat biraz zaman geçtikçe, çıkarlar ve normlar çatışmaya başlayınca üye devletlerde de bazı çatlaklar görüyoruz. Mesela bunlardan bir tanesi Fransa. Macron, tam Avrupa Günü'nün kutlandığı gün 9 Mayıs'ta yaptığı konuşmada bahsi geçen farklılaşmış entegrasyon pro-

jesini tekrar ortaya attı. Avrupa'nın geleceği için söylenen proje aslında eski bir proje, yani biz onu senelerdir konuşuyoruz. Örneğin, Avrupa Birliği şu andaki haliyle bir genişlemeye gitmese nasıldı acaba yeni üyeleri şu andaki fonksiyonlarını çok fazla zarara uğratmadan alabilir diye düşünüldüğünde hep bu farklılaşmış entegrasyon modelleri ortaya çıkıyor. Yeni üyeler almak, fakat bazı konularda; mesela tam üye olabilme potansiyeli vermek onlara ya da enerji, güvenlik politikası gibi... Ama tabii bazı konularda hala Avrupa Birliği üyesi değilmiş gibi onları ayrı pozisyona sokmak; mesela ortak tarım politikası ya da ortak para politikası gibi... Şimdi bu biraz unutulmuştu aslında. Fakat Ukrayna'nın üyelik başvurusundan sonra Macron'un bu farklılaşmış entegrasyon projesini gündeme getirmesi aslında bize şunu gösteriyor: Macron iç politikadan gelen baskıdan dolayı Ukrayna'nın Avrupa Birliği üyeliğine zaten destek verebilecek pozisyonda değil. Çünkü Ukrayna'nın Avrupa Birliği'ne üyeliği zaten çok uzun sürecek. Diğer yandan velev ki üye oldu; Ukrayna büyük bir ülke, savaş var ve bu yüzden Avrupa Birliği'ne çok ciddi sıkıntılar getirebilir. Buna ek olarak, peki o zaman diğer aday ülkeler ne olacak sorusu ortaya çıkıyor. Türkiye ne olacak mesela? Makedonya ne olacak, Karadağ ne olacak, Sırbistan ne olacak? Yani bütün Balkanlar'ı ve Türkiye'yi, hadi Türkiye farklı bir konumda, ama Balkanlar'ı bir kenara itip de birdenbire Ukrayna'ya böyle kollarını açmak iç

politika açısından bir süre sonra ciddi tepki yaratacak. O yüzden de Macron şimdiden bu tepkiyi biraz önlemek için bu farklılaşmış entegrasyon projesi ile aslında Ukrayna'nın tam üye olmayıp, çok sıkı bağlarla Avrupa Birliği'ne bağlanabileceği sinyalini verdi. Fakat bu Ukraynalılar tarafından çok olumlu karşılanmadı onu söylemek lazım. Çünkü Ukrayna zaten çok uzun seneler Avrupa Birliği komşuluk politikasının içinde yer almış ve zaten aslında bu sıkı bağlarla Avrupa Birliği'ne bağlanmaya çalışmış bir ülke. Dolayısıyla Ukraynalı yetkililer ne farkı var o zaman dediler; yani biz sonuçta tam üyelik başvurusunda bulunduk siz yine mümkün olduğu kadar en sıkı bağlarla bağlanmaktan bahsediyorsunuz. Dolayısıyla onlar da Fransızlara karşı böyle bir tepkide bulundular.

Yusuf ERTUĞRAL- Son zamanlarda çokça dillendirilen bir prestij kaybı söz konusu. Sizce Rusya bu bahsi geçen prestij kaybını hissettiği zaman nükleer silahlara başvurur mu?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Ben onu biraz küçük bir ihtimal olarak görüyorum. Çünkü nükleer silahlara başvurması demek Rusya'nın da sonu demek, Dünya'nın da sonu demek. O yüzden de gerçekten çok ciddi bir tehdit. Rusya bu nükleer silahları genelde kendisini özellikle konvansiyonel bir savaşta zayıf hissettiği zaman öne sürüyor. Çünkü en güçlü nükleer silahlara sahip olan iki ülke Rusya ve ABD. Dolayısıyla bu

gücünün farkında. O yüzden de konvansiyonel yönden yapılan bir savaşta bu kadar mağlup olunca ve istediği kadar ilerleyemeyince onu bir tehdit olarak kullandı tabii ki. Fakat ben bunun sadece tehdit olarak kalacağını ve ciddi bir caydırıcılık olacağını düşünüyorum ve oluyor da bu arada. Yani neden böyle düşünüyorum, çünkü Rusya nükleer silahlarını caydırıcılık unsuru olarak ortaya koyduğu zaman NATO da ve NATO'nun Genel Sekreteri Stoltenberg de defalarca; biz NATO üyeleri olarak Rusya ile direkt savaşa girmeyeceğiz, biz sadece Ukrayna'ya kendini savunması için yardımda bulunacağız, NATO ancak kendi üyelerinden birine saldırıldığı zaman devreye girebilir dedi. Bunu bu kadar açık söylemesinin sebebi şu; Rusya'ya merak etme, ben seninle savaşmayacağım o yüzden de nükleer silahlarını kullanmana gerek yok demiş oldu. Bu yüzden karşılıklı bir caydırıcılık söz konusu. Yani, Rusya bu nükleer silah tehdidini bir caydırıcılık olarak kullanıyor ve hakikaten de NATO'yu caydırıyor. NATO ise çok açık bir şekilde Rusya'ya ben savaşa dahil olmayacağım diyor ve bu da tartışılan bir durum. NATO bu kadar açık bir şekilde ben zaten savaşa dahil olmayacağım sadece Ukrayna'yı destekleyeceğim dedikçe Rusya vazgeçmez. Çünkü Putin, eninde sonunda Ukrayna'nın bir yerde pes edeceğini düşünüyor bence. Şu anda evet Ukraynalılar savaşıyorlar ve tahminimizden çok daha büyük bir başarı elde ettiler. Milli birlik içerisine girdiler gerçekten ve bir ulus olduk-

larını gösterdiler. Fakat orada siviller ölüyor, insanlar yerlerinden edildi ve sonuçta sadece ve sadece Batı'dan gelen silah desteğiyle ayakta kalıyorlar. O destek de gitti mi zaten Ukrayna yenilecek. Nitekim Batı'dan gelecek olan da o desteğin ne kadar süreceğini gerçekten bilemiyoruz, çünkü evet şu anda savaşın 106-107. günlerinde hala destek geliyor ama şimdi bu savaş uzadıkça o zaman acaba bu Avrupa Birliği üyesi ülkeler veya NATO üyesi ülkeler hala bu kadar çok silah yardımı yapmaya gerçekten aynı şekilde devam edecekler mi? Bu savaş çok uzun sürebilir, dolayısıyla da belli bir noktada biraz Zelenski'ye, özellikle Putin'in pozisyona doğru yaklaşması için yavaş yavaş telkinlerde bulunmaya başlayabilirler. Ve Putin'in de istediği bu; yani mevcut desteği kırmak ve bu destek kırıldıktan sonra da son hücumlarla Zelenski'yi yenmek istiyor. O yüzden Putin hiçbir şekilde geri çekilmeyi planlamıyor. Ben zaten yapılan o barış müzakerelerinde aslında Putin rejiminin özellikle dünyaya karşı 'biz sadece savaşmıyoruz aynı zamanda işin diplomasi yönünde yürütüyoruz' mesajı vermeye çalıştığını ve bu durumun da Putin'e biraz zaman kazandırdığını düşünüyorum. Çünkü orada bir süre savaş durunca Putin arkada birliklerini ve lojistik açıdan da desteğini daha fazlalaştırıyor. Ama Putin'in amacı burada kesinlikle sahada Ukrayna birliklerini yenmek ve kamuoyuna zaferle dönmek. Dolayısıyla da burada bu ciddi bir sıkıntı oluşturuyor. Yani nükleer silah kullanmasa bile kesinlikle burada NATO'yu düşük yoğunluklu ama

uzun süre devam eden bir şekilde NATO'yu meşgul tutup bir süre sonra NATO üyesi ülkelerin ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin o desteğini kırmayı planlıyor. O destek kırıldıktan veya zayıfladıktan sonra da Zelenski'ye gelecek destek de azaldıktan sonra zaten uzun vadede Zelenski'nin bir şekilde pes edeceğini düşünüyor.

Yusuf ERTUĞRAL- *Son söyledikleriniz ile bağlantılı olarak; barışın bedeli sizce ne olabilir? Yani, Putin'e birtakım tavizler verilirse veya hangi anlaşma şartları ortadan kaldırılsa kalıcı bir barış görebiliriz?*

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Putin zaten aslında hedef küçülttü. İlk başta bu savaşa bir barış operasyonu olarak başladı. Peki neden buna işgal veya savaş demedi de barış operasyonu dedi, çünkü Doğu'da yaşayan yani Donbass bölgesinde yaşayan Rus kökenli vatandaşların ezildiklerini, dillerini yeterince kullanamadıklarını ve eşit olmadıklarını düşünüyordu. Zaten o yüzden Zelenski'ye Nazi rejimi diyor. Onları bir anlamda bastırmak için Nazizm ile eş tutmaya çalışıyor. Ve o yüzden de Doğu bölgesinde yaşayan vatandaşları aslında bir şekilde bahane ederek savaşı top yekün bir savaş haline dönüştürdü. Kiev'e yürüdü, çünkü amacı Kiev'i devirmek ve Zelenski hükümetini devirdikten sonra yerine kendi istediği gibi davranabilecek, daha Rusya yanlısı bir kukla rejimi kurup, sonrasında da Ukrayna'yı Belarus gibi yapmaktı amacı. Çünkü Rusya, Ukrayna'yı ayrı bir ülke olarak görmüyor. Yani Belarus gibi, Rusya'ya bağlı olması gereken, toplumun da

hatta Ruslar ile bir olduğu bir lke... O yüzden bunu çok doğal görüyorduk. Bu nedenle de Ukrayna'nın Avrupa Birliği'ne ve NATO'ya yaklaşmasını kendi egemenliği ve kendi güvenliği için bir sorun olarak görüyorduk. Dolayısıyla da böyle topyekn bir savaşa girişti. Fakat baktı ki başarılı olamıyor, hedef kltd ve benim zaten en baştaki amacım aslında Doğu'daki vatandaşları korumak diyerek bütün Doğu bölgesini kendi egemenliği altına almayı planlıyor ve maalesef bunu çok acımasız bir şekilde yapıyor. Örneğin; Mariupol' yerle bir etti ve şimdi Donetsk'in ise yaklaşık %97'sini ele geçirmiş durumda. Orayı da aynı Mariupol gibi yerle bir ediyor. O yüzden burada Putin perspektifinden bakıldığında barış ancak Zelenski hkmetinin aynı Kırım'da olduğu gibi Donbass Bölgesi'nde bir şekilde özerk bir Cumhuriyet kurması ile mümkün olabilir. Dolayısıyla da Ukrayna federasyon olabilir. Putin, Zelenski'nin bu bölgedeki vatandaşların da özellikle dil bakımından hakları garanti altına alınacaktır gibi bir taviz vermesini bekliyor. Putin perspektifinden barış ancak bu şekilde olabilir. Sonra biraz daha ileri gidecektir; örneğin yaptırımların kaldırılmasını isteyecektir vs. ama yani ilk başta yapılması gereken şey bu. Tabii Zelensky şu anda orada değil. Zelenski şu anda özellikle de NATO'dan gelecek olan silahlar ađırlařtıķça aslında kendisini daha güvende hissetmeye başladı. Mesela İstanbul'daki barış görüşmelerinde de aslında Putin ile Donbass bölgesindeki Rusların durumunu tartışabiliriz diyen Zelenski şu anda Kırım'ı bile

sorgulamaya başladı ve sadece şubat öncesi sınırları değil, 2014 öncesi sınırlara bile geri dönmeyi konuşuyor. Zelenski'nin kendine güveni olduķca artmış durumda ve gerçekten de Rus birliklerini yeneceklerini düşünüyor. Zelenski perspektifinden de barış ancak ve ancak Rusya Kırım'ı ilhak etmeden önceki sınırlara geri dönmeyi kabul ederse olur. O yüzden görüldüğü üzere aslında ikisi çok ayrı u ve bunların ortada birleşmesi olduķca zor diye düşünüyorum. Bu nedenlerden dolayı da şu aşamada savaşın gidişatını çok iyi görmüyorum ve daha uzun süreceğini düşünüyorum maalesef.

Yusuf ERTUĞRAL- Bizlerle değerli bilgilerinizi ve vaktinizi ayırdığımız için çok teşekkür ederiz hocam.

Röportaj: Yusuf ERTUĞRAL

Deşifre: Nilfem BAYKAN

*Syleşimizi EUROPolitika NEWS TV YouTube kanalımızdan izlemek için aşağıdaki karekodundan linkimize ulaşabilirsiniz. Kanalımızı beğenmeyi ve abone olmayı unutmayın...

